

**"MAN TALAR DET SPRÅKET SOM BEHÖVS"
EN ENKÄTSTUDIE OM SVERIGEFINNARS SPRÅKLIGA
IDENTITETER**

Kia Karapalo
Kandidatavhandling
Svenska språket
Institutionen för språk- och
kommunikationsvetenskap
Jyväskylä universitet
Våren 2021

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta: Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos: Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä: Kia Karapalo	
Työn nimi: "Man talar det språket som behövs" En enkätstudie om sverigefinnars språkliga identiteter	
Oppiaine: Ruotsin kieli	Työn laji: Kandidaatintutkielma
Aika: Toukokuu 2021	Sivumäärä: 31+6
<p>Tämän kandidaatintutkielman tarkoituksena on selvittää ruotsinsuomalaisten ajatuksia ja kokemuksia liittyen heidän kaksikielisyyteensä. Tavoitteena on selvittää, millainen suhde tutkittavilla on sekä ruotsin että suomen kieleen. Samalla tarkastellaan heidän kielellisiä identiteettejään sekä niissä vuosien saatossa tapahtuneita muutoksia.</p> <p>Tutkimus on pääosin laadullinen kyselytutkimus, jonka materiaalit kerättiin puolistrukturoidulla, internetissä vastattavalla kyselylomakkeella. Kysely koostui viidestätoista avoimesta kysymyksestä ja seitsemästä monivalintakysymyksestä. Kyselyt lähetettiin vapaaehtoisille vastaajille Facebookin kautta. Kyselyyn vastasi täysin anonymisti kahdeksantoista Ruotsissa asuvaa henkilöä, jotka olivat iältään 20-80-vuotiaita. Materiaaleja analysoitiin pääosin kvalitatiivisen sisällönanalyysin avulla mutta monivalintakysymyksiä analysoitiin myös määrällisesti.</p> <p>Tutkimustulosten perusteella kaikki kyselyyn vastanneet pitivät itseään kaksi- tai monikielisinä, ja suurin osa vastanneista pitää äidinkielenään suomea. Informanttien suhde sekä suomen että ruotsin kieleen on vahva. Ruotsin kieltä käytetään päivittäin arjessa erityisesti töissä sekä muita asioita hoidettaessa, kun taas suomi on enemmän tunnekieli, jonka avulla pidetään yhteyttä suomalaiseen kulttuuriin, sukulaisiin ja ystäviin. Tutkimustulosten perusteella voidaan myös sanoa, että informanttien kielellisissä identiteeteissä on tapahtunut muutoksia vuosien saatossa. Tutkittavien ruotsin kielen taito on parantunut, kun taas suomen kielen taito on heikentynyt. Lisäksi tutkittavat ovat alkaneet arvostaa molempia kieliään aiempaa enemmän.</p>	
Asiasanat: ruotsinsuomalaiset, kaksikielisuus, äidinkieli, toinen kieli, identiteetti, kielellinen identiteetti	
Säilytyspaikka: Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	4
1.1	Målet med studien	5
2	TEORETISK BAKGRUND	6
2.1	Sverigefinnar då och nu	6
2.2	Modersmål, andraspråk och tvåspråkighet	8
2.2.1	Modersmål.....	8
2.2.2	Andraspråk.....	9
2.2.3	Tvåspråkighet	10
2.3	Identitet.....	12
2.3.1	Språklig identitet	13
2.4	Tidigare studier	15
2.4.1	Studier om sverigefinnars språk och identitet	15
3	MATERIAL OCH METOD	17
3.1	Datainsamling och analysmetod.....	17
3.2	Informanter	18
4	RESULTAT	19
4.1	Språkliga identiteter	19
4.2	Förändringar i språkliga identiteter	22
4.3	Vilket språk identifierar sverigefinnar sig med?	24
5	DISKUSSION.....	28
5.1	Sammanfattande diskussion.....	28
5.2	Kritisk diskussion.....	30

LITTERATUR

BILAGA 1: ENKÄT

1 INLEDNING

I dagens globaliserade värld är tvåspråkighet ett vanligt fenomen (Hammarberg 2013: 66). Man flyttar från ett land till annat, reser och har kontakter över hela världen. Fenomenet gäller också sverigefinnars hemland Sverige. I Sverige finns det fem nationella minoritetsspråk och finska är ett av dem (Institutet för språk och folkminnen). Det finns också 23 kommuner där finska är förvaltningspråk i Sverige, vilket betyder att finskspråkiga människor som bor i ett sådant område har en rättighet att använda finska till exempel med myndigheter där (Sveriges riksdag 2009). Man kan se att finska språket är en viktig del av svensk historia och kultur och att det har en stabil ställning i det svenska samhället. Tvåspråkighet är ett vardagligt fenomen för sverigefinnar eftersom de bor i Sverige men talar finska som modersmål.

I denna studie undersöker jag sverigefinnars språkliga identiteter och deras tankar om tvåspråkighet. Språken som granskas är finska och svenska. Med sverigefinnar syftar jag på en av de nationella minoritetsgrupperna i Sverige (Nationalencyklopedin: nationell minoritet). Sverigefinnars rötter är i Finland men de bor i Sverige. Deras modersmål är finska. (Nationalencyklopedin: sverigefinnar.) Sverigefinnar kan dock själv definiera sitt modersmål på flera olika sätt, vilket förekommer också i denna avhandling.

Jag blev intresserad av dessa ämnen eftersom jag själv studerar både svenska och finska. Genom det har jag fått veta mycket teori om båda språk och kulturer och hur de skiljer sig från varandra, men i min uppsatts vill jag undersöka hurdana tankar

tvåspråkiga personer har om ämnet. Jag tycker att tvåspråkighet är ett viktigt tema att undersöka nu när man diskuterar mycket om globaliseringen till exempel i olika medier. Identitet som begrepp är komplex och svår att definiera (Virta 1994b: studie 3: 4) men det har mycket att göra med språk. Till exempel svaren på frågan "vem är du" förenar både språk och identitet. Eftersom sverigefinnar är tvåspråkiga, kan deras identiteter vara varierande (Edwards 2009: 248) och därför är det intressant att forska i dem. Jag ville fokusera särskilt på sverigefinnars språkliga identiteter eftersom de är ett konkret exempel på sambandet mellan språk och identitet.

1.1 Målet med studien

I denna studie ska jag undersöka sverigefinnars tankar och upplevelser om deras tvåspråkighet. Jag vill veta hurdan relation sverigefinnar har till sina två språk finska och svenska. Utöver är målet med studien att studera hurdana språkliga identiteter sverigefinnar har och har de förändrats med åren. Studien avser besvara följande frågor:

- Hurdana språkliga identiteter har sverigefinnar?
- Har deras språkliga identiteter förändrats med åren?
- Vilket språk identifierar sverigefinnar sig med?

2 TEORETISK BAKGRUND

2.1 Sverigefinnar då och nu

Sverigefinnars historia är av betydelse för analysen i den här avhandlingen, och därför beskrivs historien i detta avsnitt. Vanligen talar man om sverigefinnar då man talar om finländare som flyttade till Sverige efter andra världskriget och deras barn (Lainio 2014: 15). Eftersom alla mina informanter har fötts efter andra världskriget, ska jag betrakta deras historia efter den tiden.

Allardt (1996: 17) konstaterar att det finns några historiska element som påverkade in- och utvandringen mellan Finland och Sverige. Han konstaterar att de tre viktigaste elementen är att Finland och Sverige ligger nära varandra, att det finska och det svenska samhället har institutionella likheter och att det finns en tradition att flytta in och ut mellan dessa länder. En orsak till likheterna, särskilt i samhällets institutioner, är att Finland var en del av det svenska kungariket i cirka 700 år. (Allardt 1996: 17-18.)

I Finland fanns det svåra arbetslöshetsperioder från 1948 till 1950 och från 1953 till 1954. Då fanns det också brist på bostäder i Finland, framför allt i städer (Allardt 1996: 32). De här två faktorerna ökade utvandringen. 1954 beslutade man att ha passfrihet och gemensam arbetsmarknad mellan de nordiska länderna. (Allardt 1996: 31-32.) Allardt (1996: 31) konstaterar att beslutet var att minska arbetslösheten och förbättra

utvecklingen av de sociala och ekonomiska faktorerna i Norden (se även Häggström, Borgegård & Rosengren 1990: 52). Passfriheten underlättade utvandringen så mycket att det var svårt att inregistrera flyttning mellan de nordiska länderna från år 1954 till 1969 (Allardt 1996: 32).

Allardt (1996: 32) konstaterar att den viktigaste perioden för flyttningen från Finland till Sverige skedde under åren 1969 och 1970 (se även Häggström m.fl. 1990: 53, 55). En orsak till den var att två år tidigare ökade arbetslösheten betydligt igen (Allardt 1996: 33). Enligt Häggström m.fl. (1990: 85) fanns det ett stort behov av arbetskraft i Sverige då, och lönenivån var också bättre än i Finland (se även Korkiasaari 1989: 78). I denna tid började också den så kallade babyboomgenerationen behöva arbete (Korkiasaari 1989: 78–79). Dessa faktorer ledde till att 80 000 finländare flyttade till Sverige under åren 1969–70 (Häggström m.fl. 1990: 56). Totalt har nästan 500 000 finländare flyttat till Sverige efter andra världskriget (Korkiasaari 1989: 78).

Då finländare blev accepterade som en inhemsk grupp år 1994, blev också deras ställning starkare i det svenska samhället (Lainio 2014: 17). Men ställningen av deras språk, finska, var ännu vacklande (Lainio 1996: 308). Den nya språklagen 2009 garanterade nästan samma rättigheter för finska som för svenska, och Lagen om Nationella Minoriteter 2010 möjliggjorde en rättighet att få undervisning i förskolor samt hjälp i äldreomsorg på finska. Genom dessa lagar har minoritetens och finskas position blivit bättre (Lainio 2014: 17.) Det finns dock fortfarande inte tillräckliga möjligheter att få undervisning på finska. Eftersom sverigefinska barn inte får undervisning på sitt modersmål, försämras deras kunskaper i finska. (Lainio 2014: 18–19.)

Trots att finskas ställning ännu är svag i Sverige, finns det många finskspråkiga medier som stöder minoritetsspråket. Den synligaste av dessa medier är radion. Radion har program för alla åldersgrupper och de gäller både regionala och nationella händelser. (Lainio 2014: 19.) Utöver finns det också finskspråkiga nyhets- och underhållningsprogram i television (Korkiasaari 1989: 91). Dessa traditionella medier

har förenat sverigefinnar (Lainio 2014: 19–20). Ett nytt sätt att dela information om sverigefinsk kultur och identitet är sociala medier. Det är ett enkelt och snabbt sätt att förbättra kännedom om minoriteter. Sociala medier är populära särskilt bland ungdomar. (Lainio 2014: 23–24.)

Utöver traditionella och sociala medier är olika organisationer viktiga för att bevara finskhet och finska i Sverige. Några stora organisationer är Sverigefinska riksförbundet, Sverigefinska ungdomsförbundet och Sverigefinländarnas delegation. (Lainio 2014: 20–21.) Därtill finns det sverigefinska organisationer till exempel för lärare, skribenter, bildkonstnärer och krigsveteraner (Korkiasaari 1989: 88). Finska organisationer syftar till att representera minoritetsgruppen till exempel i politik, arrangera aktiviteter för ungdomar och utveckla finskas position i det svenska samhället (Lainio 2014: 20–21).

Nuförtiden bor det nästan 720 000 sverigefinnar i Sverige (Demokraatti 2017). Enligt Korkiasaari (1989: 84) bor största delen av dem i Stockholm och Göteborg (se även Svanber & Rundblom 1990: 102).

2.2 Modersmål, andraspråk och tvåspråkighet

Tvåspråkighet är ett komplext begrepp som är svårt att definiera eftersom det finns många olika definitioner av den (Romaine 1995: 11–12). Innan man försöker definiera vad tvåspråkighet är, kan man granska ämnet med hjälp av begreppen *modersmål* och *andraspråk*.

2.2.1 Modersmål

På samma sätt som tvåspråkighet kan också modersmål eller *förstaspråk* definieras med flera olika sätt (Skutnabb-Kangas 1981: 22–23). Abrahamsson (2009: 13) konstaterar att modersmål och förstaspråk är termerna som ofta används synonymt med varandra. Jag har valt att använda begreppet modersmål i denna avhandling.

Enligt Skutnabb-Kangas (1981: 26) finns det fyra huvudkriterier för modersmålet: ursprung, kompetens, funktion och attityder. Om man granskar modersmålet enligt ursprungskriteriet, är det språk som en individ lär sig först. Kompetenskriteriet syftar på det språk som individen kan bäst. (Skutnabb-Kangas 1981: 26.) Abrahamsson (2009: 13) konstaterar i stället att modersmålet nödvändigtvis inte är individens bästa språk. Enligt Skutnabb-Kangas (1981: 26) funktionskriterium är modersmålet det språk som individen använder mest, och attitydskriteriet betyder att modersmålet är det språk som individen identifierar sig med. Därmed är det möjligt att ha flera modersmål under ens liv enligt olika definitioner. Framför allt är modersmålet ett föränderligt fenomen (Skutnabb-Kangas 1981: 25).

Det finns också en fråga om man kan ha två modersmål. Enligt Skutnabb-Kangas (1981: 27–40) är det möjligt i vissa fall. Enligt hennes ursprungsdefinition kan man mycket väl ha två modersmål om man har föräldrar som fortfarande talar två olika språk till barnet (Skutnabb-Kangas 1981: 27). Då använder man begreppet *simultan tvåspråkighet* (Abrahamsson 2009: 14). Enligt attitydskriteriet är det också fullt möjligt att identifiera sig med två olika språk och således ha två modersmål (Skutnabb-Kangas 1981: 39). Abrahamsson (2009: 14) konstaterar i sin tur att en individ kan ha två eller även flera modersmål. Enligt honom är det möjligt särskilt då föräldrar använder olika språk med sitt barn (Abrahamsson 2009: 14). Man kan se att Abrahamsson (2009) håller med Skutnabb-Kangas (1981) ursprungsdefinition.

2.2.2 Andraspråk

Andraspråk betyder det språk som man lär sig efter modersmål. Det spelar ingen roll vilket av språken man kan tala bäst eller vilket språk man identifierar sig mest med. (Einarsson 2014: 91.) Hammarberg (2014: 28) gör en skillnad mellan begreppen andraspråk och främmandespråk. Han konstaterar att inläringen av andraspråket sker i den miljö där målspråket talas (se även Einarsson 2014: 91) medan inläringen av främmandespråket inte sker i målspråkskulturen (Hammarberg 2014: 28).

Inlärnigen av andraspråket sker ofta med kombination av formella och informella sätt. Med formella inlärningsmedel menar man särskilt undervisning och studier då man vet att det är dags att lära sig ett språk (Hammarberg 2014: 28). Informell inlärnigen av språk sker i stället utan att man tänker på inlärningsituation. Sådana situationer kan ske i vardagsliv genom att bara vara i kontakt med språk. (Hammarberg 2014: 28.)

2.2.3 Tvåspråkighet

Som sagt är tvåspråkighet ett svårt begrepp att definiera. Enligt Skutnabb-Kangas (1981: 83–84) använder olika forskare olika definitioner. Till exempel Håkansson (2003: 13) definierar tvåspråkighet så att man använder minst två olika språk bland barn och ungdomar. En vedertagen uppfattning är dock att man är tvåspråkig då man talar flytande två olika språk (Romaine 1995: 22). Enligt Owens (2012: 220) är det inte vanligt att ha liknande gemenskap i båda dessa språk utan det är vanligare att ha bättre kunskaper i det ena språket än det andra.

Skutnabb-Kangas (1981: 85–96) använder fyra kriterier för att definiera tvåspråkighet, på samma sätt som hon gör med modersmålet. Enligt ursprungskriterium är man tvåspråkig då man har lärt sig samtidigt och samma mängd två språk sedan barndomen (Skutnabb-Kangas 1981: 27, 94). Enligt kompetenskriterium varierar tvåspråkighets betydelse mest. Man kan vara tvåspråkig då man behärskar två språk lika väl, vilket är dock nästan omöjligt. Men man kan också vara tvåspråkig då man bara har haft någonting att göra med två språk. (Skutnabb-Kangas 1981: 94.) För att vara tvåspråkig enligt funktionskriterium, måste man kunna använda två språk i olika situationer. Mängden av språkanvändningen kan variera enligt egna önskningar och eget behov samt samhällets krav (Skutnabb-Kangas 1981: 94.) Attitydskriterium tolkar tvåspråkighet så att individen själv eller någon annan identifierar individen som tvåspråkig (Skutnabb-Kangas 1981: 94).

Enligt Skutnabb-Kangas (1981: 97) finns det fem olika typer av tvåspråkighet. De som är *naturligt tvåspråkiga* har lärt sig båda språken då de var yngre, i sin vanliga,

vardagliga miljö. Det kan vara att deras föräldrar till exempel talar två olika språk. (Skutnabb-Kangas 1981: 97.) Dessa naturligt tvåspråkiga människor behöver tvåspråkighet för att kunna klara sig i livet. *Skoltvåspråkighet* betyder att man har lärt sig olika språk i skolan och blivit tvåspråkig genom det. (Skutnabb-Kangas 1981: 97.) Man talar om *kulturell tvåspråkighet* då man har lärt sig olika språk för att få nytta av dem i arbete. De som har skaffat sin tvåspråkighet genom skola eller arbetets skull behöver inte den för att kunna klara sig i livet, utan att ha nytta och glädje av den. (Skutnabb-Kangas 1981: 97, 99.) *Elittvåspråkighet* och *folktvåspråkighet* skiljer sig från varandra genom tvång. Elittvåspråkighet gäller människor som har skaffat sin tvåspråkighet genom utbildning och som har möjligheter att använda den. (Skutnabb-Kangas 1981: 99.) Däremot har en folktvåspråkig individ varit tvungen att lära sig främmande språk för att kunna kommunicera med människor (Skutnabb-Kangas 1981: 99). Denna kategorisering kan dock tänkas vara lite för strikt eftersom alla tvåspråkiga personer inte kan placeras entydigt bara i en av dessa grupper. Man kan till exempel ha lärt sig två språk då man var yngre och vara således naturligt tvåspråkig men en sådan person kan också lära sig andra språk i skolan. Således kan hen också utnyttja skoltvåspråkighet.

Håkansson (2003: 145–194) delar upp tvåspråkighet ännu i *simultan* och *successiv tvåspråkighet* (se även Einarsson 2014: 95). Dessa två skiljer sig från varandra genom sin inlärningsprocess. Simultan tvåspråkighet betyder att man lär sig samtidigt två modersmål då man är barn. Då talar föräldrarna ofta två olika språk med barnet. (Håkansson 2003: 150–151.) Inläringen av successiv tvåspråkighet sker däremot senare än simultan tvåspråkighet. Då har barnet redan utvecklat kunskaper i ett språk. (Håkansson 2003: 165.)

Hammarberg (2013: 66) konstaterar att tvåspråkighet är globalt nuförtiden ett vanligare fenomen än enspråkighet. Om en vuxen är enspråkig, kan man tänka att hen saknar olika språkkontakter. Det finns många faktorer som har påverkat utbredningen av tvåspråkigheten. (Hammarberg 2013: 66.) Det finns till exempel

enorm mängd av små språksamhällen i världen. Internationell rörlighet har också ökat. (Hammarberg 2013: 66.) Den mest signifikanta faktorn är dock utvecklad teknologi. Den möjliggör internationell kommunikation över språkgränserna. (Hammarberg 2013: 66.)

I analysdelen av denna avhandling ska jag utnyttja särskilt Skuttnabb-Kangas (1981) perspektiv på tvåspråkighet. Jag ska använda hennes fyra kriterier då jag granskar informanternas tankar gällande deras modersmål och tvåspråkighet.

2.3 Identitet

Identitet som begrepp är svårt att definiera eftersom det inte finns bara en riktig definition av det (Virta 1994b: studie 3: 4). Joseph (2004: 1) konstaterar till exempel att identiteten är svaret på frågan: Vem är du (se även Lange & Westin 1981: 181)?

Lange och Westin (1981: 183) konstaterar att begreppet identitet härstammar från det latinska ordet *idem*. Det betyder "det samma", vilket syftar på det faktumet att individen alltid är sig själv fastän hen också kan likna andra människor på ett eller annat sätt. Identiteten kan dock förändras och utvecklas med tiden men individen känner sig alltid som den samma, unika personen. (Lange & Westin 1981: 183.) Man kan därför säga att identiteten innehåller både stabilitet och individualitet (Lange & Westin 1981: 183–184).

Enligt Virta (1994b: studie 3: 5) kan individens identitet granskas både utifrån objektivt och inifrån subjektivt. Utifrån granskad identitet betyder andra människors åsikter om individen medan inifrån granskad identitet syftar på individens egna uppfattningar om sig själv. Den subjektiva identiteten av individen delas in i två: *personlig* och *social identitet*. (Virta 1994b: studie 3: 5.)

Enligt Virta (1994b: studie 3: 5) kan personlig identitet delas vidare in i *jagidentitet* och *självuppfattning*. Jagidentiteten syftar på individens upplevelse om sin egen

individualitet samt den emotionella delen av identiteten. Den är en delvis omedveten känsla av att individen idag är samma person som hen var igår. (Virta 1994b: studie 3: 6.) Individen upplever jagidentiteten särskilt som extrema känslor. Dessa känslor kan vara till exempel livslust och olust eller självförverkligande och osäkerhet. (Virta 1994b: studie 3: 6.) Självuppfattningen innehåller alla tankar och känslor som man tänker och känner då man frågar sig själv: Vem eller hur är jag? Till skillnad från jagidentiteten är självuppfattningen medveten. (Virta 1994b: studie 3: 6.)

Likaså kan också individens sociala identitet delas in i två. Dessa två är *kollektiv identitet* och *gruppidentitet*. (Virta 1994b: studie 3: 5.) Man talar om den kollektiva identiteten då man talar om individens känslor att höra till en viss grupp. Grupper kan till exempel vara politiska och regionala eller man kan också höra till en viss åldersgrupp och ett visst kön. (Virta 1994b: studie 3: 6-7.) Den kollektiva identiteten motsvarar jagidentiteten ur den sociala synvinkeln. På samma sätt motsvarar gruppidentiteten självuppfattningen. (Virta 1994b: studie 3: 6-7.) Gruppidentiteten innehåller de tankarna och känslorna individen har mot grupper och sin tillhörighet i dem (Virta 1994b: studie 3: 7).

2.3.1 Språklig identitet

Språk är en viktig del av identitet. Genom språk och tal skapar vi uppfattningar om andra människor och vem och hurdana de är. (Joseph 2004: 3.)

Virta (1994a: 24, refererad i Riikonen 2013: 21) definierar *språklig identitet* med hjälp av begreppen jagidentitet och självuppfattning, på samma sätt som han gör med identitet. Den språkliga jagidentiteten betyder att individen är sig själv och att hen är tvärsäker oavsett vilka språk hen använder. Den språkliga självuppfattningen innebär i sin tur alla tankar och känslor som individen har mot sina språkliga kunskaper. (Virta 1994a: 24, refererad i Riikonen 2013: 21.) Därtill syftar den språkliga självuppfattningen på individens uppfattningar om olika språkgrupper. För att få en positiv språklig identitet, borde individen tänka optimistiskt och realistiskt om sina språkliga kunskaper redan som barn. (Virta 1994a: 24, refererad i Riikonen 2013: 21.) Det är

också viktigt att uppskatta både sitt språk och sin kultur. Dessa saker gäller individens båda språk om hen är tvåspråkig. (Virta 1994a: 24, refererad i Riikonen 2013: 21.)

En av de viktigaste faktorerna av identiteten som skapas med språk är namn (Joseph 2004: 11). Det kan ses då man svarar med namnet på frågan: Vem är du? Man kan tala om namn-identitet vilket innebär individens uppfattningar om sitt eget namn och hur det påverkar hens identitet (Institutet för de inhemska språken 2012). Enligt Edwards (2009: 34) kan vissa namn ha mer positiv effekt än andra och skapa således ojämlikhet. Han uttrycker att de som har populärare namn kan till exempel få annorlunda behandling än andra (Edwards 2009: 34).

Förutom namn är modersmål en viktig del av språklig identitet. Genom modersmålet kan man uppleva sitt ursprung och hemhörighet – var man kommer från och var man hör till. (Einarsson 2014: 39.) Modersmålet ger oss också trygghet då man är långt bort från hemma, till exempel i ett främmande land (Einarsson 2014: 41–42).

Enligt Edwards (2009: 13) kan tvåspråkighet ha inverkan på individens identitet på olika sätt och mängd som resultat av tvåspråkighets typ och grad. Till skillnad från vad forskare har tidigare trott, är tvåspråkighet inte en förlust för identiteten utan den kan till exempel öka känslighet och utveckla kulturell medvetenhet. Eftersom tvåspråkiga talar flera språk, hör de också till olika språkgrupper. (Edwards 2009: 248.) Det kan orsaka förändringar i individens identitet (Edwards 2009: 248). Man kan dock tänka sig att tvåspråkiga människor identifierar sig med båda sina språk och språkgrupper (Einarsson 2014: 42). Eftersom mina informanter är tvåspråkiga, är Edwards perspektiv på tvåspråkiga personers identitet viktigt gällande denna studie.

Utöver Edwards (2009) synvinkel ska jag utnyttja Virtas (1994) perspektiv på personlig identitet samt språklig identitet i analysdelen av denna avhandling. Särskilt ska jag dra nytta av Virtas perspektiv då jag behandlar mina två första forskningsfrågor gällande språklig identitet.

2.4 Tidigare studier

Tvåspråkighet, språkliga identiteter och sverigefinnar är inte sällsynta ämnen i vetenskaplig forskning. Därför finns det relativt mycket studier om dessa tre ämnen. Här sammanfattar jag resultat av några väsentliga studier om dessa teman som har betydelse för analysen i min studie.

2.4.1 Studier om sverigefinnars språk och identitet

En forskare som har undersökt mycket sverigefinnar är Lainio. I en av sina studier (2005) forskade han på sverigefinnars kulturella och etniska identiteter, särskilt kopplingen mellan språk och identitet. Materialet samlades från 45 sverigefinnar. Resultatet av den här intervju- och djupenkätstudien visar att de äldre känner sig mer finska medan de yngre har en mer svensk identitet. De äldre motiverar sina identiteter mer med traditionella motiveringar såsom fosterland, rötter och uppväxt i Finland. De yngre förklarar däremot sina identiteter mer med språk. Man fick också veta att språk bara inte hänger ihop med en specifik identitet utan det är relevant både för den finska och den svenska identiteten.

Muhonen har också undersökt sverigefinnar. I en av sina studier (2013) undersökte hon språkideologier i tvåspråkiga, sverigefinska skolor. Materialet av studien bestod av klassrumsobservation samt individ-, grupp- och fokusgruppintervjuer. Materialet samlades från två sverigefinska skolor. Resultatet visar att det finns skillnader mellan elevers egna tankar om språk. Några tyckte att det är nyttigt att studera i en tvåspråkig, sverigefinsk skola medan andra tyckte att det inte alls är nyttigt. Det finns många faktorer som påverkar elevernas språkideologier, till exempel attityderna av samhället och föräldrarnas åsikter. Olika språkideologier syntes också i lärares arbete. I ett exempel använde läraren både svenska, engelska och finska på en lektion. Resultatet visar också att fast finska är ett minoritetsspråk, har man tagit hänsyn till det i skolan. Det syns i skolans språkideologi: i undervisning används primärt finska

och olika regler och skyltar i skolan är huvudsakligen både på finska och svenska. Man kan tolka att tvåspråkighet är ett viktigt värde för skolan.

Riikonen (2013) har undersökt sverigefinska återinvandrades språkliga identiteter och tankar om tvåspråkighet. Materialet i studien bestod av sju halvstrukturerade intervjuer av tvåspråkiga finländare som hade bott både i Sverige och i Finland. Resultatet visar att informanterna definierade tvåspråkigheten på olika sätt. Den mest använda definitionen var att man inte behöver behärska två språk perfekt, utan man kan vara tvåspråkig om en individ kan använda sina två språk i olika situationer. Vad gäller informanternas språkliga identiteter, visar resultatet att alla informanter identifierade sig lite med svenska språket. Flera informanter tyckte dock att de hade bättre kunskaper i finska.

Likaså har också Tuononen (2002) undersökt sverigefinnars språkliga identiteter och erfarenheter om tvåspråkighet. Hon intervjuade sex 14 till 16-åriga ungdomar som hon hade valt enligt modersmålet av deras föräldrar. Alla informanter hade finsk mor och svensk far. Utöver intervjun testade Tuononen också informanternas kunskaper i finskt talspråk. Resultatet visar att hälften av informanterna identifierade sig mer med Finland och finskhet och hälften mer med Sverige och svenskhet. Informanterna som identifierade sig mer med finskhet tyckte att de hade bättre kunskaper i finska än de som identifierade sig mer med svenskhet. Därmed kan man upptäcka ett något slags förhållande mellan språkliga kunskaper och språklig identitet.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att man har gjort mångsidiga studier om sverigefinnar. Det finns flera undersökningar gällande sverigefinnars språkliga och nationella identiteter samt deras språkideologier och tankar om tvåspråkighet. Många av dessa studier fokuserar också på en viss grupp av sverigefinnar, till exempel i en viss åldersgrupp eller återinvandrare. Men ett tema som inte har studerats mycket är möjliga förändringar i sverigefinnars språkliga identiteter. Det är en synvinkel som jag sätter mig in i denna avhandling. I min studie betraktas informanterna inte heller utifrån vissa speciella egenskaper såsom ålder eller kön.

3 MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel berättar jag om datainsamlingen och metoder i denna avhandling. I det första avsnittet redogör jag för vilka datainsamlings- och analysmetoder som används och varför. I det andra avsnittet beskriver jag informanterna i denna studie.

3.1 Datainsamling och analysmetod

Som insamlingsmetod använder jag en halvstrukturerad Webropol-enkät (bilaga 1). Man använder enkät ofta då man vill ta reda på informanternas egna tankar, attityder och handlingar (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2003: 184), vilket görs i min studie. Material som samlas in med enkät kan användas både i kvalitativ och kvantitativ forskning (Alanen 2011: 146). Enkät fungerar bra i denna studie eftersom studien är en kombination av båda metoderna. Enkät möjliggör också djupare tänkande av svar än till exempel en intervju eftersom man inte behöver svara direkt. Det kan tänkas vara viktigt i upplevelse-frågor. Metoden som skulle kunna vara mer passande för upplevelse-frågor är dock intervju, men jag tycker att enkät är just nu en bättre metod för min studie. På grund av Covid-19 bör intervjuer göras via internet. Det kan tyckas vara onaturligt för särskilt äldre informanter och därmed göra situationen obekvämt. Det kan i sin tur påverka svaren. Enkäten består av både öppna och slutna frågor. Härmed kan informanternas egna tankar höras och således kan enkäten likna intervjun. Den största nackdelen med enkät som metod är att man kanske inte får så detaljerade svar som med en intervju.

Denna studie är huvudsakligen kvalitativ men den innehåller också lite kvantitativ analys gällande de slutna frågorna av enkäten. Eftersom denna studie syftar på att undersöka tankar och upplevelser av informanterna gällande deras tvåspråkighet och användningen av språket, tycker jag att en kvalitativ analysmetod är den mest passande metoden för det. Materialet från enkäten analyserades med innehållsanalys.

Enligt Tuomi och Sarajärvi (2018: 78) är innehållsanalysen en traditionell analysmetod i kvalitativa studier.

Jag inledde innehållsanalysen med att jag kategoriserade både öppna och slutna frågor enligt mina forskningsfrågor. Sedan började jag markera vissa likheter som förekom i flera svar. Samtidigt sorterade jag sådana svar och kommentarer som var viktiga för att svara på forskningsfrågorna och sådana som inte var så viktiga i detta sammanhang. Slutligen kategoriserade jag alla nödvändiga kommentarer igen under forskningsfrågorna så att alla tre frågor hade ett mångsidigt svar. Förutom innehållsanalysen använde jag en kvantitativ metod för att ändra svaren på slutna frågorna till procent.

3.2 Informanter

Informanterna i denna avhandling är 18 sverigefinnar. De bor i Sverige och har bott där mellan två och 51 år. Informanterna är mellan 20 och 80 år gamla. Enkäten skickades från första början till 25 sverigefinnar via en sverigefinsk Facebook-grupp. Alla informanter hade kontaktat mig frivilligt och uttryckt önskan att delta i studien. 12 av dem svarade före två veckors tidsgräns. Eftersom jag ville få några fler svar, delade jag enkäten i Facebook-gruppen så att alla som ville, kunde delta. Alla informanter borde ha finska som modersmål och svenska som andraspråk.

Jag ville hitta informanter på det här sättet för att få så olika svar som möjligt. Därför ville jag inte fokusera till exempel på en viss åldersgrupp.

4 RESULTAT

I dessa följande avsnitt presenterar jag resultaten av denna studie. Samtidigt svarar jag på forskningsfrågorna. Informanterna hade en möjlighet att välja om de ville svara på svenska eller på finska på enkäten. 12 av 18 (ca 67 %) svarade på finska och resten av dem på svenska. De direkta citaten som används i resultaten har översatts från finska till svenska om de inte har varit på svenska från första början.

4.1 Språkliga identiteter

Den första forskningsfrågan gäller sverigefinnars språkliga identiteter. Einarsson (2014: 39) konstaterar att modersmål är en viktig del av identitet. Därför är det naturligt att börja analysera sverigefinnars språkliga identiteter genom deras modersmål. I analysen använder jag Virtas (1994a: 24, refererad i Riikonen 2013: 21) förklaring av språklig identitet samt Skutnabb-Kangas (1981: 22–26) förklaring av modersmål.

16 av 18 (ca 89 %) informanter svarar entydigt att deras modersmål är finska. Motiveringarna för svaren är varierande men några tydliga teman framträder. För det första tycker sverigefinnar att finska är deras modersmål eftersom det är det språk de har lärt sig först:

1) *Finska. Mitt första språk och det som talades hemma (Inf. 6).*

Detta argument syftar på Skutnabb-Kangas (1981: 22) ursprungskriterium. Det andra argumentet som finns i flera svar baserar sig på Skutnabb-Kangas (1981: 22–23) kompetenskriterium. Argumentet är att finska är det språk dessa informanter använder mest. Oftast använder de finska med familj såsom man också kan se i svaret av en informant:

2) *Min man och min son talar också finska (Inf. 6).*

Det tredje argumentet som framträder i flera svar är att finska är det språk genom vilket de uttrycker sina känslor:

3) *Finska eftersom det är ett känslspråk för mig (Inf. 9).*

Två informanter tycker att finska inte är deras modersmål. Den ena informanten svarar att hens modersmål är från första början finska men nuförtiden kan hen svenska bättre eftersom hen använder det mer. Hens svar är en kombination av Skutnabb-Kangas (1981: 22–23) kompetens- och funktionskriterier. Den andra informanten svarar att hens modersmål är svenska. Hen argumenterar att hen använder finska nästan aldrig och även tänker på svenska. I hens svar kan man upptäcka Skutnabb-Kangas (1981: 22–23) kompetenskriterium.

Man kan se att det inte finns ett tydligt svar på varför sverigefinnar tycker att deras modersmål är just finska eller svenska. Man kan konstatera att till exempel kunskaper, användningsgraden och känslor mot visst språk är faktorer som påverkar vilket språk informanterna ser som sitt modersmål.

Vid sidan av modersmålet har också andra språk inverkan på individens identitet, såsom Edwards (2009: 13) konstaterar. Därför är det viktigt att forska på om sverigefinnar tycker att de är enspråkiga, tvåspråkiga eller även flerspråkiga. I analysen använder jag Skutnabb-Kangas (1981: 85–99) definition av tvåspråkighet.

Alla informanter tycker att de är antingen tvåspråkiga eller flerspråkiga. Ingen av dem tycker att hen är bara enspråkig. En stor del av motiveringarna grundar sig på Skutnabb-Kangas (1981: 85–93) kompetens-, funktions- och attitydskriterier. Alla svar innehåller tanken om det att man behärskar två eller flera språk lika väl eller åtminstone på något sätt:

4) *Jag talar och skriver finska, svenska och engelska utan problem (Inf. 12).*

Flera informanter motiverar sin två- eller flerspråkighet med att de kan använda olika språk lika bra i varierande situationer:

5) *Alla tre språken går i nästan alla situationer (Inf. 18).*

6) *Man talar det språket som behövs, finska i Finland, svenska i Sverige, thai i Thailand, engelska när man reser (Inf. 2).*

Man kan också säga att alla svar återspeglar Skutnabb-Kangas (1981: 92–93) attitydskriterium eftersom alla informanter definierar sig själv som två- eller flerspråkiga.

När det gäller frågan om vilket språk informanterna hellre använder, kan man upptäcka variation i svaren. 10 av 18 (ca 56 %) svarar finska och 8 av 18 (ca 44 %) svarar svenska. Den vanligaste motiveringen är användningen av språket. Några informanter konstaterar att de hellre använder svenska eftersom de använder det dagligen till exempel med sin partner:

7) *Jag talar dagligen mer svenska eftersom min man inte talar finska (Inf. 16).*

Några andra informanter argumenterar i sin tur att de hellre använder finska eftersom det inte finns så många möjligheter att använda det i svensk vardag:

8) *Det finns ganska få möjligheter att använda mitt eget språk här så jag använder det alltid när det är möjligt (Inf. 18).*

En annan motivering som förekommer i flera svar är känslor mot ett visst språk. Alla dessa svar kommer från informanter som hellre talar finska. Man kan tänka att modersmål väcker mer känslor än andraspråk. En informant berättar att finska är hans känslspråk medan en annan informant säger att finska är närmare hans hjärta. Den tredje informanten konstaterar att hen hellre använder finska för att hen inte glömmer det.

Även om alla informanter valde antingen finska eller svenska som svar, skriver några informanter i sina motiveringar att de inte kan välja vilket språk de använder hellre. De konstaterar att det beror på situationen:

- 9) *Det finns inget svar på detta, svenska eller finska, det förekommer efter behovet (Inf. 2).*

Sammanfattningsvis kan man säga att sverigefinnars språkliga identiteter varierar. Alla informanter har positiva språkliga identiteter enligt Virtas (1994a: 24, refererad i Riikonen 2013: 21) definition. På basis av svaren kan man konstatera att informanterna tänker både optimistiskt och realistiskt om sina språkliga kunskaper. Man kan också se att informanterna uppskattar båda sina språk. Majoriteten av informanterna tycker till exempel att finska är deras modersmål men de också kan erkänna att de behöver svenska mer i vardagen. Alla upplever sig dock som två- eller flerspråkiga och därför är användningen av båda dessa språk inte ovanlig för dem.

4.2 Förändringar i språkliga identiteter

Den andra forskningsfrågan gäller möjliga förändringar i sverigefinnars språkliga identiteter. Som Lange och Westin (1981: 183–184) konstaterar, kan identitet förändras under livet. Jag ville veta om sverigefinnars språkliga identiteter har förändrats då de har bott i Sverige.

Den tydligaste förändringen som sverigefinnar har upplevt med åren är förbättringar, men också försämringar, i deras språkkunskaper. Många informanter skriver att deras kunskaper i svenska språket har förbättrats betydligt eftersom de använder det så mycket. Å andra sidan har deras kunskaper i finska språket försvagats på grund av den motsatta orsaken. Eftersom de inte har så många möjligheter att använda finska i sin vardag, kan det vara att svenska blir det dominanta språket. En informant konstaterar följande:

10) Eftersom språk utvecklas hela tiden, har jag svårt att hänga med i nyfinskan. Ordförrådet inom t.ex. dataspråk är dåligt (Inf. 3).

Det framgår av svaren att den språkliga självuppfattningen hos informanterna är stark eftersom de är medvetna om dessa förändringar i sina språkkunskaper och vågar också erkänna dem, trots att alla förändringar inte är bara positiva.

En andra tydlig förändring som har hänt genom åren är sverigefinnars känslor och tankar mot båda sina språk. Detta syftar igen på Virtas (1994a: 24, refererad i Riikonen 2013: 21) språkliga självuppfattning. Flera informanter konstaterar att deras känslor och tankar mot svenska har blivit mer positiva. Till exempel en informant skriver följande:

11) I början tyckte jag att jag inte hittade känslan i svenskan; t.ex. vind kändes inte alls som tuuli osv., men det ändras med tiden. Numera är båda språken jämlika (Inf. 3).

Sverigefinnars känslor och tankar mot finska har också blivit ännu mer positiva. Det har blivit viktigare för sverigefinnar att kunna använda och upprätthålla finska när det finns färre möjligheter för det. Den här förändringen framträder särskilt i ett svar hos en informant:

12) Finskan har blivit viktigare och jag har en mycket mer känslsam förhållning till finskan idag. Blir sorgsen när jag upptäcker att jag glömmer finskan om jag inte pratar finska (Inf. 6).

Den viktigaste faktorn som orsakar dessa förändringar i sverigefinnars språkliga identiteter är tid. Såsom man kan se, ju längre man har bott i Sverige och använt svenska, desto mer uppskattar man båda språken. Denna tanke sammanfattas bra av en informant:

13) Det är viktigare att upprätthålla finska språket men måste klara sig också på svenska språket. Båda språken är viktiga och ju äldre har man blivit, desto viktigare har blivit finska. Jag vill befrämja den! (Inf. 16)

Sammanfattningsvis kan man säga att sverigefinnars språkliga identiteter har utvecklats och blivit mångsidigare med åren. De har tillgodogjort ett nytt språk och därmed blivit medlemmar av en ny språkgrupp. De har också börjat värdera båda sina språk genom förbättringar och försämringar av sina språkkunskaper. På basis av informanternas svar, kan man se att deras språkliga självuppfattningar är stabila.

4.3 Vilket språk identifierar sverigefinnar sig med?

Den tredje forskningsfrågan gäller identifiering. Jag ville veta vilket språk sverigefinnar identifierar sig med: svenska, finska eller kanske även båda. Som Einarsson (2014: 42) konstaterar, kan det tänkas att tvåspråkiga personer identifierar sig med båda sina språk och språkgrupper. Vad gäller identifiering, är det en viktig del av tvåspråkighet som man kan se i Skutnabb-Kangas (1981: 92–93) teori om fyra kriterier och särskilt vad gäller attitydskriterium. Jag närmade temat med frågor som: Vilket språk känner informanterna viktigare, hurdana känslor har de mot båda språken och hur viktigt det känns för dem att upprätthålla kunskaper i båda språken (jfr Bilaga 1)?

8 av 18 (ca 44 %) informanter svarade att finska är ett viktigare språk för dem medan 10 av 18 (ca 56 %) informanter svarade svenska. Så här likvärdigt resultat är lite överraskande för det kunde tänkas att majoriteten skulle tycka att modersmålet är det

språk som känns viktigare. Motiveringarna för båda svaren är dock tydliga. Informanterna som svarade finska valde det eftersom det är deras modersmål och de vill inte glömma det. Informanterna som svarade svenska valde det eftersom de bor i Sverige och svenska är det språk de använder och behöver mest.

Vad gäller informanternas känslor mot båda språken, kan man upptäcka variation i svaren. Flera informanter tycker att språken väcker inga speciella känslor hos dem. Det kan man uppfatta särskilt vad gäller svenska.

Enligt svaren skapar finska mer varierande känslor hos informanterna än svenska. Orsaken till det kan vara att finska är deras modersmål. Det kan kännas mer naturligt att uttrycka sig med modersmålet. En informant kommenterar just detta:

14) På finska kan jag uttrycka mig själv med alla känslonyanser (...) utan misstolkningar (Inf. 9).

Finska fungerar också som känslospråk för flera informanter såsom jag har konstaterat tidigare i resultat. Då är det naturligt att uttrycka olika känslor med det språket. En informant motiverar på följande sätt:

15) Många känslor som varierar med situation: ängslan, glädje, sorg osv. Finska är starkare känslospråk än svenska för mig (Inf. 11).

Några informanter berättar att finska väcker bara positiva känslor hos dem eftersom det är deras modersmål. Informanterna är stolta över sitt språk och sin finskhet och det känns tryggt att använda finska. Finska påminner informanterna om deras barndom och rötter i Finland men orsakar också längtan.

Som jag konstaterade tidigare, tycker majoriteten av informanterna att svenska väcker inga särskilda känslor hos dem. Svenska är bara ett språk som man måste behärska för att kunna klara sig. Men några informanter tycker ändå att svenska väcker känslor: antingen positiva eller negativa. Både positiva och negativa känslor hos svenska språket har att göra med språkkunskaper. En informant konstaterar:

16) *Att jag behärskar den nästan bättre än svenskar själva gör mig oerhört nöjd. Jag trivs med den känslan och är stolt över det. Det tog mig ändå nästan 10 år (Inf. 6).*

En annan informant har i stället motsatta känslor:

17) *Jag blir frustrerad om det känns att jag inte kan säga någonting så bra som jag vill (Inf. 14).*

Vad gäller frågan om hur viktigt det känns för informanterna att upprätthålla kunskaper i båda språken också i framtiden är svaren eniga: det är viktigt. Motiveringarna är mångsidiga. Det är viktigt att upprätthålla kunskaper i svenska eftersom informanterna har planerat att bo i Sverige också i framtiden. Alla informanter svarar att de använder svenska dagligen i alla situationer men särskilt i arbete och affärer samt med familj och kompisar. Utan språket skulle det kunna vara svårt att klara sig i livet. En informant konstaterar följande:

18) *I min boendemiljö skulle det vara helt omöjligt att klara sig utan svenskan (Inf. 3).*

En annan informant håller med:

19) *Det är viktig för att kunna klara mig i samhället. Även när jag blir gammal (Inf. 6).*

Att upprätthålla kunskaper i finska är viktigt för att kunna kommunicera med familj, släktingar och vänner också i Finland och för att kunna följa med finska medier. 10 av 18 (ca 56 %) informanter berättar att de fortfarande använder finska dagligen. Finska är en viktig del av deras identiteter och härstammar från redan deras barndom. Det är också enklare att vara en del av finsk kultur då man kan lyssna på finsk musik och titta på finska filmer. En informant sammanfattar alla dessa motiveringar i sitt svar:

20) *Att kunna tala med släktingar i Finland är jätteviktigt. Att inte förlora mina finska rötter, seder och kultur skulle göra mig fattigare (Inf. 6).*

Sammanfattningsvis kan man säga att informanterna identifierar sig med båda sina språk och språkgrupper. Man kan dock upptäcka att informanterna identifierar sig

med svenska mer på grund av praktiska skäl medan finska har mer att göra med känslor.

5 DISKUSSION

I detta kapitel sammanfattas avhandlingens viktigaste resultat och de jämförs med tidigare studier. Därtill presenteras några kritiska anmärkningar gällande temana och metoderna i studien.

5.1 Sammanfattande diskussion

Syftet med denna studie var att undersöka sverigefinnars språkliga identiteter och hurdana förändringar identiteterna möjligen har genomgått med åren. Därtill var målet med studien att avgöra hurdana tankar och upplevelser sverigefinnar har om sin tvåspråkighet. Den första forskningsfrågan gällde sverigefinnars språkliga identiteter och den andra forskningsfrågan gällde förändringar som möjligen hade hänt i identiteterna med åren. Den tredje forskningsfrågan gällde informanternas identifiering med svenska, finska eller båda.

Edwards (2009: 248) konstaterar att det kan förekomma variation vad gäller tvåspråkiga personers språkliga identiteter. Detta stämmer också i denna avhandling såsom man kan se i resultaten. Majoriteten av informanterna tycker till exempel att finska är deras modersmål men de kan också erkänna att de behöver svenska mer i vardagen. På basis av det kan man också säga att alla informanter har positiva språkliga identiteter enligt Virtas (1994a: 24, refererad i Riikonen 2013: 21) definition.

Man kan konstatera att informanterna tänker både optimistiskt och realistiskt om sina språkliga kunskaper. Man kan också se att informanterna uppskattar båda sina språk. Det finns inget entydigt svar på varför informanterna tycker att deras modersmål är just finska eller svenska. De mest använda förklaringarna som informanterna använder för att motivera sitt modersmålval är dock Skutnabb-Kangas (1981: 22-26) fyra kriterier. Finskas roll i sverigefinnars liv är ändå varierande. Det framgår av resultaten att informanterna använder finska varierande mängd i varierande situationer medan alla informanter använder svenska dagligen och nämner samma användningssituationer i sina svar.

Vad gäller sverigefinnars tvåspråkighet tycker alla informanter att de är två- eller flerspråkiga. Såsom med modersmål, förklarar informanterna deras tvåspråkighet igen med Skutnabb-Kangas (1981: 85-93) kriterier. Det förekommer i resultaten att alla informanter klarar sig med både finska och svenska.

Avvikande från modersmål och tvåspråkighet finns det mer variation i resultaten vad gäller frågan om vilket språk använder informanterna hellre. De som använder hellre svenska motiverar att det är det språk de använder mest. De som använder hellre finska motiverar att finska är det språk de inte har så många möjligheter att använda.

Vad gäller den andra forskningsfrågan visar resultaten att det verkligen har förekommit flera förändringar i informanternas språkliga identiteter. Informanternas språkkunskaper i svenska har blivit bättre medan deras språkkunskaper i finska har försvagats. Samtidigt har informanterna börjat värdera båda sina språk mer än tidigare. Nuförtiden, när informanterna bor i Sverige i stället för Finland, är de också medlemmar av en ny språkgrupp: svenska. Enligt mig är svaret på denna forskningsfråga det viktigaste resultatet av studien. Förändringar i språkliga identiteter har inte studerats så mycket som språkliga identiteter själva så informationen är ganska ny och kräver vidare forskning.

Einarsson (2014: 42) konstaterar att tvåspråkiga personer identifierar sig ofta med båda sina språkgrupper. Resultatet visar att detta påstående stämmer också i denna studie. Svenska är mer ett praktiskt språk som man använder till exempel i arbete medan finska är mer ett känslspråk som man använder för att inte förlora förbindelsen med Finland.

Resultatet av Lainios (2005) studie visar att äldre sverigefinnar motiverar sina kulturella och etniska identiteter mer med traditionella motiveringar såsom fosterland, rötter och uppväxt i Finland. De yngre förklarar däremot sina identiteter mer med språk. I denna avhandling undersöktes inte kulturella och etniska utan språkliga identiteter men man kan se vissa likheter mellan resultaten i dessa två studier. Man kan upptäcka att informanterna förklarar sitt modersmålval delvis med traditionella motiveringar på liknande sätt som Lainios informanter motiverar sina kulturella och etniska identiteter. Sådana motiveringar är till exempel att finska är det språk informanterna har lärt sig först och vilket de har talat hemma i Finland med sin familj. Till skillnad från Lainios studie påverkar åldern inte på något sätt användningen av dessa motiveringar.

Man kan också hitta likheter mellan denna studie och avhandlingarna av Riikonen (2013) och Tuononen (2002). Resultatet av denna studie visar att informanterna identifierar sig med båda sina språk och använder Skutnabb-Kangas (1981: 22-26) kriterier för att definiera sitt modersmål samt sin tvåspråkighet. Samma fenomen förekom också i avhandlingen av Riikonen (2013). Alla informanter i hennes studie identifierade sig lite med svenska språket dock flera tyckte att ha bättre kunskaper i finska. Likadana resultat förekom också i avhandlingen av Tuononen (2002).

5.2 Kritisk diskussion

Om man skulle göra om denna avhandling med samma informanter och enkät, anser jag att man skulle få likadana resultat. Informanterna i denna avhandling har bott i

Sverige mellan två och 51 år. Man kan tänka att denna faktor påverkar förändringarna i språkliga identiteter. Man skulle kunna undersöka detta perspektiv vidare. Därtill kan informanternas ålder och humör påverka svaren i viss mån. Enkäten som en metod är bra på så sätt att man kan svara på frågor ensam om man vill. Det finns till exempel inte en intervjuare som kan påverka informantens svar. Å andra sidan skulle man kunna byta metoden och se om man kan få likadana svar också på så sätt. Som sagt, skulle intervjun kunna kanske vara en ännu bättre metod för denna studie. Då skulle man kunna få ännu djupare svar.

Jag använde en sverigefinsk Facebook-grupp för att hitta informanter för denna studie. Jag anser att det är ett bra sätt att kontakta möjliga informanter eftersom det finns flera tusen medlemmar i gruppen. Det skulle kunna ändå vara bättre att kontakta informanter i Facebook och sedan intervjua dem. I denna studie skickade jag också enkäter via Facebook och det påverkade möjligen svarsantalet. Det är till exempel möjligt att alla informanter inte fick mina meddelanden. Å andra sidan påverkade det möjligtvis positivt svarsantalet att informanterna hade en möjlighet att välja vilket språk de använder för att svara på enkäten. Informanternas anonymitet ökade också möjligtvis svarsantalet eftersom informanterna fick berätta sina tankar fritt så att ingen vet vem de är.

Om man undersökte temana i denna avhandling vidare, skulle man möjligen kunna göra en större studie med ännu fler informanter. Då skulle man kunna få ännu fler svar. Därmed skulle generaliseringen av resultatet vara möjlig. Man skulle också kunna fokusera bara på ett av temana, till exempel på förändringar i identiteter som inte har studerats så mycket.

LITTERATUR

Abrahamsson, N. 2009. *Andraspråksinläring*. Lund: Studentlitteratur.

Ainiala, T. 2012. Nimi ja identiteetti. I: *Hiidenkivi* 5/12. https://www.kotus.fi/nyt/kolumnit_artikkelit_ja_esitelmat/nimenpyorittaja_%282005_2012%29/nimi_ja_identiteetti. (Hämtad: 7.12.2020.)

Alanen, R. 2011. Kysely tutkijan työkaluna. I: P. Kalaja, R. Alanen, & H. Dufva (red.). *Kieltä tutkimassa: tutkielman laatijan opas*. Tampere: Tammerprint, 146–161.

Allardt, E. 1996. Samhällsutvecklingen i Finland och Sverige efter 1945 – bakgrunden till ut- och invandringen. I: J. Lainio (red.). *Finnarnas historia i Sverige. 3, tiden efter 1945*. Helsingfors, Stockholm: Finska historiska samfundet, Nordiska museet. 17–36.

Demokraatti 2017. *Sisuradio: Ruotsissa asuu jo 720 000 suomalaista ja porukka kasvaa*. <https://demokraatti.fi/sisuradio-ruotsissa-asuu-jo-720-000-suomalaista-ja-porukka-kasvaa/>. (Hämtad: 25.11.2020.)

Edwards, J. 2009. *Language and identity: an introduction*. New York: Cambridge University Press.

Einarsson, J. 2014. *Språksociologi*. Lund: Studentlitteratur.

Hammarberg, B. 2013. Teoretiska ramar för andraspråksforskning. I: K. Hyltenstam & I. Lindberg (red.). *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur AB, 27–84.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2003. *Tutki ja kirjoita*. Vantaa: Dark Oy.

Håkansson, G. 2003. *Tvåspråkighet hos barn i Sverige*. Lund: Studentlitteratur.

Häggström, N., Borgegård, L.-E. & Rosengren, A. 1990. *När finländarna kom: migrationen Finland-Sverige efter andra världskriget*. Gävle: Statens institut för byggnadsforskning.

Institutet för språk och folkminnen. *Minoritetsspråk*. <https://www.isof.se/sprak/minoritetsprak.html>. (Hämtad: 23.11.2020.)

Joseph, J.E. 2004. *Language and identity: national, ethnic, religious*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Korkiasaari, J. 1989. *Suomalaiset maailmalla: Suomen siirtolaisuus ja ulkomaiset entisaajoista tähän päivään*. Turku: Siirtolaisinstituutti.

Lainio, J. 1996. Finskans ställning i Sverige och dess betydelse för sverigefinnar. I: J. Lainio (red.). *Finnarnas historia i Sverige. 3, tiden efter 1945*. Helsingfors, Stockholm: Finska historiska samfundet, Nordiska museet. 255–310.

Lainio, J. 2005. Sverigefinne duger nästan, sverigefinska finns inte än... Tankar om språkbevarande och sverigefinnars identitet. I: U. Börestam & B.L. Gunnarsson (red.). *Språk och kultur i det multietniska Sverige*. Uppsala: Uppsala universitet, 98–119.

Lainio, J. 2014. Ruotsinsuomalaisuus tänään. I: *Siirtolaisuus-Migration Juhlanumero 2–3/2014*, 14–25.

Lange, A. & Westin, C. 1981. *Etnisk diskriminering och social identitet: forskningsöversikt och teoretisk analys*. Stockholm: Liber.

Muhonen, A. 2013. Kenen (ruotsinsuomalaiset) kieli-ideologiat? I: *Kieli, koulutus ja yhteiskunta* 4(4).

Nationalencyklopedin. *Nationell minoritet*.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/nationell-minoritet>.
(Hämtad: 11.12.2020.)

Nationalencyklopedin. *Sverigefinnar*.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/sverigefinnar>.
(Hämtad: 11.12.2020.)

Owens, R. E. Jr. 2012. *Language Development. An introduction*. Eight Edition. Upper Saddle River: Pearson.

Riikonen, A. 2013. *Tvåspråkighet och språklig identitet hos sverigefinländska återinvandrare*. Pro gradu-avhandling. Jyväskylä: Institutionen för språk, svenska språket vid Jyväskylä universitet.

Romaine, S. 1995. *Bilingualism*. Second edition. Oxford: Blackwell.

Skutnabb-Kangas, T. 1981. *Tvåspråkighet*. Lund: Liber Läromedel.

Svanber, I. & Runblom, H. (red.). 1990. *Det mångkulturella Sverige: En handbok om etniska grupper och minoriteter*. Stockholm: Gidlunds bokförlag.

Sveriges riksdag. 2009. *Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk*.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2009724-om-nationella-minoriteter-och_sfs-2009-724.
(Hämtad: 23.11.2020.)

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tuononen, N.-M. 2002. "...syntyny Ruotsis mut mä oon yhtä paljon suomalainenki..." *Havaintoja kuuden ruotsinsuomalaisen nuoren kieli-identiteetistä ja suullisen suomen kielen*

taidosta. Pro gradu-avhandling. Jyväskylä: Institutionen för finska språk, finska språket vid Jyväskylä universitet.

Virta, E. 1994a. *Tvåspråkighet, tänkande och identitet. Studier av finska barn i Sverige och Finland*. Del 1, Sammanfattning. Psykologiska institutionen, Stockholms universitet. Edsbruk: Akademitryck.

Virta, E. 1994b. *Tvåspråkighet, tänkande och identitet. Studier av finska barn i Sverige och Finland*. Del 2, Delstudier. Stockholm: Stockholms universitet.

BILAGA 1: ENKÄT

Hej!

Jag är Kia Karapalo och jag studerar mitt tredje år vid Jyväskylä universitet. Mitt huvudämne är svenska språket och jag ska bli språkexpert. I min kandidatavhandling kartlägger jag sverigefinnars tankar och upplevelser gällande tvåspråkighet och svenska språket. Jag blev intresserad av ämnet eftersom tvåspråkighet är ett globalt fenomen som gäller också hela Finland och Sverige. Dessutom studerar jag själv både svenska och finska. Temat har också inte forskats betydligt mycket. Materialet av min avhandling samlar jag med denna enkät.

Enkäten innehåller öppna frågor och frågor som har flera svarsalternativ. Du kan skriva så långa svar som helst på öppna frågorna. På andra frågorna kan du svara så att du väljer det svarsalternativet som passar bäst för dig.

Med användningen av språket betyder man i denna studie till exempel tal och skrivande i olika situationer.

Det tar cirka 15 minuter att svara på enkäten.

Tack för ditt deltagande!

1. Jag har satt mig in i dataskyddsmedelandet och fått tillräckligt information om studien och förvecklingandet av den. Jag har fått tillräckliga svar för alla mina frågor gällande studien. Redogörelser gav Kia Karapalo. Jag har haft tillräcklig tid att överväga deltagande i studien. Jag accepterar att mina svar ska användas i studien som beskrivs i dataskyddsmedelandet.

- Ja

2. Hur gammal är du?

- under 20
- 20-30
- 30-40
- 40-50
- 50-60

- 60–70
- 70–80
- 80–90
- över 90

3. Hur länge har du bott i Sverige?

4. Bor du nuförtiden i Sverige?

- Ja
- Nej

5. Vilket språk upplever du som ditt modersmål? Varför?

6. Upplever du dig

- Enspråkig
- Tvåspråkig
- Flerspråkig

7. Motivera ditt svar på föregående frågan.

8. Vilket språk använder du hellre?

- Finska
- Svenska

9. Motivera ditt svar på föregående frågan.

10. Hur ofta använder du svenska språket?

- Dagligen
- Varje vecka
- Några gånger i månaden
- Mer sällan än några gånger i månaden

11. I vilka situationer använder du svenska språket?

12. Hur ofta använder du finska språket?

- Dagligen
- Varje vecka
- Några gånger i månaden
- Mer sällan än några gånger i månaden

13. I vilka situationer använder du finska språket?

14. Vilket språk är viktigare för dig?

- Finska
- Svenska

15. Motivera ditt svar på föregående frågan.

16. Hurdana känslor väcker användningen av svenska språket i dig?

17. Hurdana känslor väcker användningen av finska språket i dig?

18. Vilka faktorer stöder din användning av svenska och finska språket?

19. Vilka faktorer begränsar din användning av svenska och finska språket?

20. Hur har din användning av svenska och finska språket förändrats med åren?

21. Hur har dina känslor/tankar mot svenska eller finska språket förändrats med åren?

22. Beskriv, hur viktigt det känns för dig att upprätthålla kunskaper i svenska språket. Varför?

23. Beskriv, hur viktigt det känns för dig att upprätthålla kunskaper i finska språket. Varför?